

- Τι σ' εκτίνασε πιο πολύ στον κόσμο;

- Η υπομονή των φτωχών.

Χάνοντας Μπέλ

Η εποχή

Ο ΔΡΟΜΟΣ ΠΡΟΣ ΤΗ ΔΥΣΗ ΤΗΣ ΟΜΑΔΑΣ ΤΕΧΝΗΣ Κ. ΚΑΤΖΟΥΡΑΚΗΣ

Μια κοινωνική τέχνη της νέας εποχής

Πότως δημιουργία. Ανάμεσα στις τόσες καλλιτεχνικές δημιουργίες, που σταθμεύουν στην πόλη, ο «Δρόμος προς τη Δύση» συνιστά σήμερα, από το μόνο, το σημαντικότερο και πληρούστερο δημιουργήμα κοινωνικής τέχνης: πέφα από τη μόδα και την κατανάλωση, ανοιχτή στα κοινωνικά προβλήματα και τις χαοτικές ανακατατάξεις που φέρνει η παγκοσμιοπόλη· μιας κοινωνικής τέχνης του 2001.

Πότως θεατρισμός. Ντοκιμαντέρ και φωτογραφία, μέσα σε φύσειων θεατριστικά, θέατρο με πρώτη γέλη συνεντεύξεις προσφέρουν κι ακόμη η ζωγραφική του Κυριάκου Κατζουράκη, με θεατρική αιφετηρία, να προχωρά μέσα από πολυπρόσωπες μημειακές συνθέσεις, επαναλαμβανόμενα μοτίβα, σκοτεινά χρώματα, ημίφωνα, σκληρά θέματα κι έναν έλεγχόμενο, εξπρεσιονισμό, και να φτάσει άλλοτε σε μηνύμειακά δυνατά σκοτεινά έργα κι άλλοτε σε μια ιδιότυπη διαμαρτυρόμενη αντικαταναλωτική ποπ αρτ, συμπυκνώνοντας αντί του θαύματος της Κόκα Κόλα τη μορφά των απελπισμένων κοριτσιών της πρώτης υπαρκτού.

Ο όπως ομάδα. Ομαδική εργασία, πολλοί άνθρωποι, διαφορετικές τέχνες, δύο ή όλες μαζί προς κοινό κοινωνικό στόχο: η υπόθεση τους «ξένου», η διεύνυση της ζωής και της πραγματικότητάς του, μια σκοτό την «αποκάλυψη» τους στην κοινωνία των εντοπίων και την διευκόλυνση μιας αμοιβαίας προσέγγισης.

Μότας μαρτυρίες. «Ο Δρόμος προς τη Δύση» είναι πρώτα από όλα υπόθεση μαρτυριών. Από τις φωτογραφίες του Νέου Οικονομόποιου που αποτυπώνουν σε άσπρο μαύρο ενσταντανέ μιας ζωής σκληρής, ανθρώπινες ψυχές με στέγη τον ουρανό, παιδιά σε στάνες νάυλον για τζάμι, τη γιαγιά με το εγγόνι στα Γιάννενα, ντοκιμέντα που ανακαλούν άλλοτε τη μετατοπεική Ελλάδα του '40 ως...

Ο όπως οδύνη.. ως τα θεατρικά δρώμενα, μαρτυριών κι οδύνης της Μάρως Δούκα και της Κάτιας Γέρου «Σάς αρέσει ο Μπράμς» και «Έμαια από 'κεν». Μια σκηνή και δυο ιστορίες-μονόλογοι» η κοπέλα που στον τόπο της άλλαξε ροή η ιστορία για να περάσει εκείνη από χέρι σε χέρι «Εκυπρετώντας» από έναν ως εφτά άντρες την ημέρα και έτενα ζευγάρια γεννιοβολώντας σε πολύτελή φυλακή ακούγοντας Μπράμς κι ο άντρας, που αφού μήποτε τον τόπο του, περιφέρεται στους δρόμους της ξένης γης, παράνομος, χωρίς χωρά, με κλεμμένα μεροκάματα, συσσωρεύοντας θυμό, αφού δεν του μένει πια τίποτα άλλο ικανό να τον ξεστάνει ή να τον ζήσει.

Σ όπως συν-αίσθημα. Θα μπορούσε να σημαίνει άραγε επίσης και αισθάνομαι μαζί, έχομαι στη θέση σου, αρκεί να μου την αποκαλύψεις; Είναι δύτι κάνει, στο πρώτοτου ακόμη μοντάζ, το ντοκιμαντέρ «Πρόσωπα», του Κ. Κατζουράκη «αποκαλύψεις ανθρώπων», ιστοριών, πένθους, φόβου, αγωνίας, της πικρής αλήθειας ενός ολόκληρου κόσμου που κινείται δίπλα μας πάντα στη σωπή. Ολοκληρώνοντας τον «Δρόμο προς τη Δύση» κι αποτελώντας την πιο δυνατή, ίσως, διάστασή του.

Δ όπως δεν ήταν. Αντρας από Αφρική: «Για τον παρόντο δεν υπάρχει χαρά». Άλλος: «Στην αρχή προσπαθούσα. Δε γινόταν τίποτα. Τώρα πα δικαίωση, δεν κάνω όνειρα, προσπαθώ απλώς να επιβιώσω». Ιμπροσίαν από Κουνδιοτάν: «Έβαλα τα τρία μου παιδιά στο πλοίο και είπα μετά έσπρωξα τα παιδιά μου στο θάνατο. Δεν υπάρχει τίποτα εδώ ούτε δουλειά, ούτε σχολείο γι' αυτά».

Υ όπως ο υπάλληλος που κρένει τύρη και ζωή. Ροζίν, Κουρδιοτάν: «Το δρόμο που κάνουν οι μετανάστες μερικοί εδώ τον πληρώνουν με τη ζωή τους. Περνάνε ναρκοπεδία.. έχουμε δει ανθρώπους που χάσανε τα πόδια τους... και τυχαίνει μετά κάποιους υπάλληλος να λέει εσύ δεν έχεις δικαίωμα να γίνεις πολιτικός πρόσφυγας».

Π όπως παράλληλος. Κι επιτλέον παράλληλες εκδηλώσεις. Μόνωση από όλα τον κόσμο κάθε Σαββατούρια και την Κυριακή 23 Δεκεμβρίου μετά την παράσταση: Μάρθα Μορελέν, Ρος Ντένι και Λαβιδινθός, Χαϊκ Χατζίζιαν. Κλόντα Ντέλμερ, πολυφωνικό συγκρότημα Λαμπτερίας και όχι μόνον.

Π όπως φατασμάς. Και τέλος μια διμερίδα- συζήτηση με θέματα «Οι Δρόμοι της Μετανάστευσης» και «Συνάντηση Πόλιτων μόνο». Τετάρτη και Πέμπτη 19 και 20 Δεκεμβρίου και ώρα 7-10.30 το απόγευμα. Μετερισσότερες πληροφορίες για αυτό σε άλλη σελίδα της «Εποχής» και σκοπό την καταγραφή της φωνής της αιγανόνεμης στη χώρα μας προσφυγικής κοινότητας και την ανάπτυξη ενός λόγου προσέγγισης, ως αντίβαση στον σταδιακά αναπτυσσόμενο από την πιεσμένη από τα αλλεπάλληλα κύματα προσφύγων ελληνική κοινωνία ρεστισμού.

Ο όπως όπλο. Εμείς πήγαμε στο παλιό εργοστάσιο της Βιοσώλ και προτείνουμε και σε σας να πάτε. Πάντα υπήρχε και θα υπάρχει ανάγκη από όπλα ενάντια στον φατσισμό, ενάντια σε κάθε λογής φατσισμού. Κι αφού στα μεγάλα ΜΜΕ κι ιδως η τηλεόραση, άλλοτε συνειδητά, κι άλλοτε αυστινείδητα τον καλλιεργούν σταθερά, η άλλη φωνή είναι πάρα πάρα πάρα από απαραίτητη. Ο «Δρόμος προς τη Δύση», αν αξιζει τόσο πολλά δεν είναι για την τέχνη - μπορεί να υπάρξει ζωή χωρίς τέχνη. Είναι για το μήνυμα - δεν μπορεί να υπάρξει ζωή μέσα από την καλλιεργεία του μίσους, των στερεοτύπων, της ανθρωποφαγίας. Δεν μπορεί να υπάρξει ζωή χωρίς κατανόηση.

Σ όπως σώνει. Σώνει πια το ρεπορτάζ κι ο δημιουργοφαγικός λόγος. Η σκυτάλη σε αφηγήσεις και μαρτυρίες προσφύγων του «Δρόμου προς τη Δύση», από το ομότιτλο βιβλίο των εκδόσεων «Μεταχώμι».

Σ όπως σκύλος. Μύρος, Αλβανία: «Μπήκαμε λαθαρία από την πλευρά της Καστοριάς. Μας πιάσανε ο φύλακες. Καθόμασταν κολλημένοι ο ένας στον άλλο, ήθελε μια άλλη ομάδα αργότερα, έλεγαν ελάτε εσύ κι εσύ και μας έδεργαν. Πίσω από μια πόρτα υπήρχε ένας μεγάλος σκύλος κι ένας στρατιώτης. Μπαίνει ο πρότος από μας, του λέει στη στρατιώτης «φράτον, πιάστον». Κι ο σκύλος άνοιξε το στόμα, έβαλε το έπιασε το πόδι του παιδιού αλλά δε δάκρυσε, ο στρατιώτης έκαψαρδιστρέψει στα γέλια. Έρχεται στη σιερά μου, έπεσε να περάσω από το στόμα του σκύλου. Κι ο σκύλος μου δάγκωσε μόνο τα ρούχα όχι το σώμα, με φύλαξε δηλαδή. Έτσι πέρασαν όλοι από το στόμα του σκύλου και δεν έπαθαν τίποτα κακό. Εκείνη τη στιγμή σκέφτηκα, μα κι ο σκύλος ένιωσε πιο έλεος για μας απ' ότι οι άνθρωποι».

Η όχι τίποτα άλλο, μόνο δύο. Τετράστιχα. Το ένα το τραγουδούσε η Εσμεράλντα απά την Αλβανία:

«Έλα και πάρε με στην τρέλα αυτός ο κόσμος μ' οδηγεί έλα και πάρε με η μόνη μου ελπίδα είσαι εσύ».

Το άλλο ήταν γραμμένο στους τίχους μιας ερευπωμένης πολυκατοικίας στον Κολωνό που μένουν 55 άντρες, νομίζω Κούρδοι:

«Αν η ξενιτιά ήταν τα μάτια μου θα τα είχα βγάλει από καιρό κι έται ούτε τώρα εδώ θα βρισκόμενα, ούτε θα ήμουνα συνέχεια δακρυόμενος».

Μαριάννα Τόλμα